

Marlena Gęborska

"Biblioteka na miarę : przestrzeń,
zasoby, usługi", red. Małgorzata
Świrad, Barbara Żmigrodzka,
Wrocław 2016 : [recenzja]

Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media nr 4 (27), 175-178

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Marlena Gęborska

Zakład Bibliotekoznawstwa
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: mgeborska@o2.pl

**Biblioteka na miarę : przestrzeń, zasoby, usługi /
pod red. Małgorzaty Świrad i Barbary Żmigrodzkiej. –
Wrocław : Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, 2016.
– 218 s. : il. kolor. ; 24 cm. – ISBN 978-83-7695-582-7**

Publikacja *Biblioteka na miarę : przestrzeń, zasoby, usługi* zawiera prace poświęcone problemom współczesnych bibliotek naukowych. Tytułowa „miarą” może być interpretowana zarówno pod względem czasu i przestrzeni bibliotecznej, jak i potrzeb użytkowników. W tytule można zatem odnaleźć postulat nowoczesności, w której dominują przestrzenie typu makerspace czy co-working, pojawiają się kolejne usprawnienia technologiczne i propozycje wielorako rozumianej modernizacji. Jeśli biblioteki spełniają te wymagania, to określa się je jako funkcjonujące właśnie „na miarę XXI wieku”. Tytuł książki może również wskazywać na sposób patrzenia na bibliotekę z perspektywy użytkownika, który jest zainteresowany nie tyle samą działalnością biblioteki i jej zasobami, ile tym, jakich konkretnych profitów może dostarczyć mu owa instytucja. Dostęp do baz danych nie wzbudzi większych emocji, chyba że przeszukiwanie tych baz będzie mogło przyczynić się do uzyskania awansu lub podniesienia kwalifikacji. Biblioteka powinna być zatem „na miarę”, niczym garnitur uszyty przez profesjonalnego krawca. Dopasowanie powinno dotyczyć nie tylko oferty bibliotecznej, ale również przestrzeni, co uzasadnia Dorota Matysiak w artykule otwierającym publikację. Autorka stwierdza, że wraz z początkiem XXI w. biblioteki akademickie zmieniły swoje przestrzenie tak, aby dopasować się do nowego stylu w edukacji studentów. Wskazuje wyznaczniki komfortu pracy w bibliotece oraz zasady organizacji przestrzeni. Zastanawia się również, czy owe zalecenia zostały uwzględnione w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Rozważania przy-

pominają jednak bardziej ofertę reklamową omawianej placówki niż próbę obiektywnej oceny. D. Matysiak nie znajduje żadnych defektów, o bibliotece wyraża się w samych superlatywach, stwierdzając wręcz: „Wśród czytelników jest spora grupa, która uważa dzień za stracony, jeśli nie odwiedzi naszej placówki” (s. 20). Artykuł kończy przewidywalna konstatacja, że biblioteka spełnia wszystkie możliwe zalecenia Andrew McDonalda, Tiny Hohmann i Marca Muscogiuriego, i jest wyjątkowo przyjazna dla każdego klienta.

Kompleksowe podejście wymaga od bibliotek również dbałości o relacje z użytkownikiem oraz ewolucji metod jego edukacji i sposobów prezentacji zbiorów. Kolejni autorzy rozpatrują te kwestie, posługując się przykładami z Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Czytelnika może rozczarować fakt, że w tym kontekście nie wspomniano o działalności innych bibliotek, ale – jak zaznaczono we wstępie publikacji – została ona przygotowana z okazji jubileuszu wspomnianej placówki i zawiera głównie podsumowania jej dotychczasowej działalności. W omawianej pozycji brakuje zatem nieco szerszej perspektywy, jaką dałoby zaprezentowanie doświadczeń innych ośrodków w kraju i na świecie. Jest to więc nie tyle monografia na temat funkcjonowania bibliotek naukowych, ile *case study* dotyczące kompetencji i efektów pracy bibliotekarzy Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. W aspekcie nowoczesności zanalizowano funkcjonowanie udogodnień wprowadzonych po zmianie siedziby i ich wpływ na mentalność pracowników. Autorzy za jedno z ważniejszych cech uważają otwartość i elastyczność bibliotekarzy. Dowodzą, że nowoczesność jest nie tylko związana z budownictwem i zapleczem technologicznym, ale także kształtowana przez umiejętności społeczne. Kompetencje te można doskonalić, w szczególności istotny wydaje się rozwój komunikatywności i empatii, które stanowią fundament otwartości.

Postrzeganiu efektywnych relacji z użytkownikami poświęcone zostały 3 rozdziały: *Kształtowanie więzi czytelnik – biblioteka* Pawła Mildnera i Marzeny Zgorzelskiej; *Klient w bibliotece – analiza treści zapytań czytelników* Małgorzaty Wecko i Katarzyny Wołowicz oraz *Użytkownik biblioteki* Małgorzaty Jastrzębskiej. Autorzy scharakteryzowali grupę odbiorców biblioteki naukowej oraz omówili aspekty więziotwórcze. Relacje z czytelnikami uznali za priorytet swojej działalności. Przedstawili definicję wizerunku i tożsamości biblioteki, jakości, marki bibliotecznej, organizacji promocji, satysfakcji użytkowników oraz kompetencji pracowników. Następnie zaprezentowali wydarzenia, ekspozycje, wycieczki i szkolenia – mające wpływ na wizerunek bi-

blioteki. Szczególnie podkreślili rangę wolnego dostępu do zbiorów w kontekście biblioteki otwartej i cieszącej się popularnością w kręgach bibliotekoznawców koncepcji „trzeciego miejsca”. Analizy potrzeb i satysfakcji użytkowników w zakresie dostępu do zbiorów posłużyły do wskazania tych potrzeb, na które należy zwrócić szczególną uwagę, aby sprostać wymaganiom społeczeństwa opartego na wiedzy. M. Jastrzębska na podstawie przeprowadzonej ankiety stwierdziła, że Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu ma wypracowany system, który odpowiada użytkownikom. Autorka podkreśliła jednak, że ze względu na niski poziom próby badawczej wskazane wydaje się przeprowadzanie tego typu badań cyklicznie. Oprócz metody ankietowej wykorzystano również inne metody, np. analizę zapytań czytelników. Zestawienie zostało rzetelnie przygotowane, a najbardziej interesująca wydaje się część dotycząca analizy zapytań online. M. Wecko i K. Wołowicz humorystycznie podkreśliły, że w zaprezentowanym zestawieniu nie uwzględniły zapytań takich jak: „Czy pożyczy mi Pani długopis na egzamin?”, „Na której półce stoi profesor Jajuga?”, „Gdzie jest toaleta?”, „Jak ma na imię ta dziewczyna, która teraz weszła?”, „Czy mogę zostawić coś dla kolegi?” (s. 50).

Zasoby biblioteczne omówiono pod kątem udostępniania (rozdział *Ewolucja metod udostępniania zbiorów specjalnych* Agnieszki Rogalińskiej), stopnia przydatności zbiorów elektronicznych (rozdział *Zasoby online i ich wykorzystanie* Kingi Żmigrodzkiej-Ryszczuk) oraz doświadczeń w publikowaniu dokumentów w postaci cyfrowej (rozdział *Prezentacja zbiorów w bibliotece cyfrowej* Marty Bednarek). Autorzy pozostałych rozdziałów pośrednio (omówienie nowych zasad RDA, istoty wykorzystania technologii RFID) lub bezpośrednio skupili się na usługach bibliotecznych, takich jak: udostępnianie zbiorów, udzielanie informacji na temat integracji europejskiej w Centrum Dokumentacji Europejskiej, oraz na realizacji koncepcji *information literacy*. Przybliżona została zarówno historia edukacji informacyjnej w bibliotekach szkół wyższych, jak i aktualna oferta tematyczna. Dostrzeżono brak ogólnokrajowych standardów dotyczących edukacji bibliotecznej. Dyskusyjne wydaje się jednak stwierdzenie, że „edukacja użytkowników w formie kursów online może z powodzeniem zastąpić tradycyjne przysposobienie biblioteczne realizowane na początkowym etapie studiów” (s. 154). Interesujące są natomiast wnioski w kwestii zależności między dydaktyką i promocją, których realizacja mogłaby znacznie poprawić jakość usług nowoczesnej biblioteki. Rozdział *Skontrum w bibliotece – 70 lat doświadczeń* Ewy Mydlarz, choć w przeważającej części poświęcony jest jedynie historii kontroli zbiorów, to i tak stanowi jedno

z nielicznych opracowań fachowych omawiających owo zagadnienie w odniesieniu do bibliotek akademickich.

W rozdziale *Centrum Dokumentacji Europejskiej – punkt świadczenia informacji na temat integracji europejskiej* Julianna Czyż, Barbara Grzelczak i Dawid Kościewicz zaprezentowali organizację i sposób funkcjonowania Centrum Dokumentacji Europejskiej (CDE) w bibliotece akademickiej. Autorzy dostrzegają korzystne skutki łączenia punktów CDE z ośrodkami informacji naukowej. Wskazują zagrożenia, jakie dla realizacji polityki informacyjnej Unii Europejskiej stwarza spadek zainteresowania studentów kwestiami integracji europejskiej, jednak nie udowadniają korelacji między spadkiem zainteresowania a zasugerowaną niewiedzą, co zostało zaakcentowane w stwierdzeniu: „Przeciętny obywatel ma zarówno ograniczoną wiedzę o Unii Europejskiej, jak i ograniczone kompetencje informacyjne” (s. 147). Być może dostrzeżony spadek zainteresowania informacją europejską wynika z pewnego rodzaju przesytu tą tematyką, która była szeroko eksplorowana na początku XXI w. Badania należałoby zatem skierować raczej w stronę sprawdzenia przyczyn tendencji spadkowych. Zamiast tego w artykule została przybliżona historia CDE w Europie oraz działalność i zasoby Czytelni Europejskiej omawianej biblioteki uniwersyteckiej. Ostatni rozdział stanowi wykaz dorobku naukowego pracowników Biblioteki, obejmujący lata 2011–2015, i przedstawienie funkcjonalności repozytorium WIR jako bazy pełnotekstowej oraz źródła danych bibliograficznych i statystycznych. Całość opracowania wzbogacają kolorowe ilustracje prezentujące Bibliotekę na zewnątrz i wewnątrz, a także druki ulotne promujące tę instytucję.

Publikacja nie przedstawia wprawdzie żadnej nowej koncepcji funkcjonowania biblioteki uniwersyteckiej, ale za to konsoliduje współczesne postulaty działalności bibliotecznej. Jest cenna ze względu na ukazany przykład udanego przełożenia modelu teoretycznego na grunt praktyczny w postaci konkretnej biblioteki. *Bibliotekę na miarę : przestrzeń, zasoby, usługi* można polecić nie tylko pracownikom bibliotek naukowych i studentom kierunków bibliotekoznawczych, ale również bibliotekarzom większych bibliotek publicznych. Może ona również stanowić oficjalny materiał informacyjny i promujący bibliotekę Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.